

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2020.4.26>**Держко Ігор Зеновійович**доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри філософії та економіки
Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького
вул. Пекарська 69, Львів, Україна**РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ «СИСТЕМНО-ПАРАМЕТРИЧНА МОДЕЛЬ
БІФУРКАЦІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ»¹ НЕРУБАССЬКОЇ АЛЛИ ОЛЕКСАНДРІВНИ,
ДОКТОРАНТА ФАКУЛЬТЕТУ ІСТОРІЇ ТА ФІЛОСОФІЇ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА**

Авторка монографії зосереджує своє дослідження на темі, яка є актуальною і важливою на межі ХХ і початку ХІХ століття – техно-інформаційній детермінації розвитку суспільних процесів та біфуркаційних станів у ньому. Ці біфуркації як оголюють приховані сенси, так і здатні зумовити вибухоподібні стани, революції зокрема. У таких нестандартних ситуаціях, пов'язаних із непропорційним розосередженням соціально-економічної енергії, можлива переоцінка культурних цінностей та відкрите руйнування їх нігілістичними формулами та спонтанним саморозпадом нашої особистості. Втрата цілісності нашого «Я» в нано-інформаційному, біфуркаційному, турбулентному просторі спонукає людину до пошуку власного місця, яке забезпечує її самобутність та самодостатність. У таких складних умовах може відбуватися руйнування особистості і її культурних цінностей, особистість втрачає свою цілісність. У сучасному українському суспільстві, яке стало на шлях європейської інтеграції, формування нових ідеалів, цінностей і принципів, виникає потреба в дослідженні філософських обґрунтувань таких процесів. Запропонований авторкою системно-параметричний аналіз буття людини в аспекті біфуркаційних змін соціуму та власної особистості є новим поглядом та новим практичним підходом у трактуванні філософського та наукового поля наших пошуків та очікуваних здобутків.

У монографії підкреслюється міждисциплінарність таких досліджень, вдало проведена спроба з'єднати системний та синергетичний підходи. Незважаючи на те, що питанням психології і психотерапії присвячена значна частина наукових як західних, так і вітчизняних досліджень, А.О. Нерубаська пропонує нове філософське бачення цих проблем. Психотерапія завжди мала величезне значення для суспільства, тим більше вона важлива для сучасного соціуму, в якому темпи розвитку значно випереджають людське розуміння і виникають проблеми з адаптацією до нових реалій життя, що призводить до різного роду напруг і навіть психічних розладів. Звернення саме до філософських методів неабиякі актуальні. Як справедливо відзначає авторка, у сучасній філософії та науці дійсно спостерігається всезростаючий інтерес до проблематики людських переживань та комунікації. У цьому сенсі звернення до системно-параметричного метода, розробленого українським вченим, доктором філософських наук А.І. Уйомовим, є достатньо новаторським дослідженням як для вітчизняної, так і для світової науки, це підтверджено науковими статтями А.О. Нерубаської.

Досліджуючи проблему людини, особистості, її буття, кризового буття, сучасна філософія сформувала нову методологію – експлікацію та уточнення понять, принципів та предмету окремих галузей знання. Показано, як можливо ефективно застосовувати системно-параметричний метод для викладання та вивчення філософських концепцій у сучасній біфуркаційній системі освіти. Упровадження таких методик актуально у процесах скорочення часів на викладання гуманітарних дисциплін.

Авторку турбує питання екзистенціальної філософії та психології, котрі виокремили головні маркери біфуркаційних станів: страх, депресію, віддалення, абсурд тощо. Можливим механіз-

¹ Нерубаська А.О. Системно-параметрична модель біфуркаційної особистості : монографія. Одеса : Видавець С.Л. Назарчук, 2020. 340 с.

мом подолання криз в її дослідженні стають мистецтво й творчість. У цій частині монографії авторка спробувала показати, що важливим є не просто мистецтво, творчість і культура в житті сучасної особистості, але і її генетичні параметри: талант та геніальність. За допомогою параметрів системного методу було розширено розуміння творчої особистості та її комунікації із зовнішнім світом. Проведений порівняльний аналіз понять «біфуркаційний стан особистості» у філософії та «копінг-поведінка», наявного у психологів. Феномен «біфуркаційний стан особистості» значно ширший за поняття «подолання» й «копінг» у психології.

Запропонована системна модель соціальної навантаженості. Як умова для нормальних стосунків особистості і соціуму згадується нададитивний ефект, пріоритетом якого є колективна праця і більша ефективність спільних результатів, ніж особистих. Використовуючи дескриптори системної моделі (концепт, структура, субстрат), визначені соціальна навантаженість та її модель. Виділені складові частини цієї моделі й окреслена роль кожної окремої навантаженості. Такий підхід теж є новизною в сучасних філософських дослідженнях.

На хвилі проблеми, пов'язаної з пандемією та карантинними мерами, авторка запропонувала системно-параметричну модель пандемії як факту сучасної України та світу, визначила такий об'єкт, як «коронавірусне суспільство», та проаналізувала феномен пандемічної паніки в інформаційному просторі на підставі системного синтезу.

Робота носить міждисциплінарний характер, методологічно обґрунтована. Тема вибрано вдало: сучасна Україна, перебуваючи у глибокій економічній, політичній, моральній кризі, потребує нових ідей, концепцій та парадигм у різних областях гуманітарного та технічного знання. Авторка монографії з поставленим завданням успішно справилась, проте, з нашої точки зору, під час аналізу даної теми не завадило б використати елементи сучасної герменевтики та постструктуралізму, які б поглибили ефективність системного методу.